QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR. MARSE-ANN FARRUGIA LL.D.

Illum **l-Erbgha 9 ta' Jannar, 2019**

Il-Pulizija
(Spettur Anna Marie Xuereb)

vs.

Anna Maria Busuttil nee Grech

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet migjuba kontra:

Anna Maria Busuttil nee' Grech ta' 50 sena, bint John u Concetta nee' Caruana, imwielda Hamrun fis-16 ta' Jannar 1958, residenti fi 18, 'Ta' Giovanna', Triq l-Igrett Isfar, Hal-Farrug, Luqa, u detentrici tal-karta ta' l-identita' bin-numru 75458(M)

Akkuzata talli:

1. F'dawn il-Gzejjer, f'Jannar 2007 u fis-snin ta' qabel, b'diversi atti maghmulin fi zminijiet differenti li jiksru l-istess disposizzjoni tal-Ligi u li gew maghmula b'risoluzzjoni wahda, ordnat lil Melvin Zammit, Anthony Mark Micallef u Mario Demanuele, impjegati ta' Motor Tests Services Ltd, sabiex ghamlu falsifikazzjoni f'att awtentiku u pubbliku, jew fi skrittura kummercjali jew ta' bank privat,

b'falsifikazzjoni jew b'tibdil fl-iskrittura jew fil-firem, billi holqu pattijiet, disposizzjonijiet jew obbligi foloz jew helsien falz minn obbligi, jew billi dahhlu dawn il-pattijiet, disposizzjonijiet, obbligi jew helsien minn obbligi f'dawk l-atti jew skritturi wara li gew iffurmati, inkella billi ziedu jew biddlu klawsoli, dikjarazzjonijiet jew fatti, illi dawk l-atti jew skritturi kellhom ikollhom fihom jew kellhom jippruvaw, u cioe certifikati tal-VRT foloz;

2. kif ukoll talli fl-istess perjodu, lok u cirkostanzi, b'diversi atti maghmulin fi zminijiet differenti li jiksru l-istess disposizzjoni tal-Ligi u li gew maghmula b'risoluzzjoni wahda, ordnat lil Melvin Zammit, Anthony Mark Micallef u Mario Demanuele, impjegati ta' Motor Tests Services Ltd, sabiex, minhabba l-kariga jew l-impjieg taghhom, kienu fid-dmir li jaghmlu jew jaghtu dikjarazzjoni jew certifikat, u ghamlu jew taw dikjarazzjoni falza jew certifikat falz, u cioe certifikati tal-VRT foloz;

3. u aktar talli fl-istess perjodu, lok u cirkostanzi, b'diversi atti maghmulin fi zminijiet differenti li jiksru l-sitess disposizzjoni tal-Ligi u li gew maghmula b'risoluzzjoni wahda, ordnat lil Melvin Zammit, Anthony Mark Micallef u Mario Demanuele, impjegati ta' Motor Tests Services Ltd, sabiex jaghmlu falsifikazzjoni fi skrittura privata li setghet taghmel hsara lil xi persuna jew iggib utli, u cioe certifikati tal-VRT foloz;

4. kif ukoll talli fl-istess perjodu, lok u cirkostanzi, b'diversi atti maghmulin fi zminijiet differenti li jiksru l-istess disposizzjoni tal-Ligi u li gew maghmula b'risoluzzjoni wahda, ordnat lil Melvin Zammit, Anthony Mark Micallef u Mario Demanuele, impjegati ta' Motor Tests Services Ltd, sabiex, bil-hsieb li jiksbu xi vantagg jew beneficcju ghalihom jew ghal haddiehor, f'xi dokument mahsub ghal xi awtorita' pubblika, xjentement ghamlu dikjarazzjoni jew stqarrija falza, jew taw taghrif falz, u cioe certifikati tal-VRT foloz;

5. u aktar talli b'hekk kisret il-provedimenti tal-Artikolu 22 tal-Kap. 446 meta ikkommettiet reat iehor wara li nghatat sentenza fejn giet illiberata taht kundizzjoni li ma tikkommettix reat iehor fi zmien xahar, liema sentenza giet moghtija mill-Qorti tal-Magistrati fil-5 ta' Gunju 2006.

Il-Qorti giet mitluba sabiex f'kaz ta' htija tikkundanna lill-akkuzata ghall-hlas ta' spejjes li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proceduri hekk kif ikkontemplat fl-Artikolu 533 tal-Kapitlu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat il-kunsens tal-Avukat Generali sabiex din il-kawza tigi ttrattata u deciza bil-procedura sommarja u rat li l-imputata iddikjarat li m'ghandhix oggezzjoni li din il-kawza tigi hekk trattata u deciza.

Semghet ix-xhieda u rat l-atti kollha tal-kaz u d-dokumenti ezebiti.

Ikkunsidrat:

Il-Fatti

Il-fatti saljenti li taw lok ghal dawn il-proceduri huma s-segwenti:

1. Fiz-zmien in kwistjoni, l-imputata kienet direttrici tas-socjeta Motor Test Services Limited, li kienet toffri servizzi ta' testijiet ta' vetturi ghal VRT, u jekk jghaddu dan it-test, tohorgilhom ic-certifikat relattiv. Din is-socjeta kellha impjegati maghha lil Anthony Micallef u lil Melvin Zammit bhala testers, u lil Mario Demanuele bhala helper.

2. Fl-24 ta' Novembru 2006, il-Pulizija irciviet rapport minghand l-Awtorita dwar it-Trasport fejn kien hemm allegazzjonijiet li kienu qed jinhargu certifikati tal-VRT's fuq vetturi, meta dawn il-vetturi ma jkunux gew fil-verita effettivament ezaminati u ittestjati.

3. Mill-investigazzjoni li saret mill-Pulizija irrizulta *inter alia* li fis-17 ta' Jannar 2017 inhareg certifikat tal-VRT minghand Motor Test Services Limited fuq il-vettura Land Rover LAW 657, li kienet tappartjeni lil Carol Camilleri. Carol Camilleri u zewgha Osama Mohammed Ben Milud ikkonfermaw li huma qatt ma tellghu din il-vettura ghat-test tal-VRT, izda kienu taw il-flus u l-log book lil certu Bartolomeo Agius, li kien gabilhom ic-certifikat tal-VRT.

4. Min-naha tieghu, Bartolomeo Agius ammetta li hu kien gab dan ic-certifikat tal-VRT lil Carol Camilleri u r-ragel taghha, kif ukoll ammetta li anke hu stess kien igib certifikati tal-VRT minghajr ma jtella' l-vetturi ghat-test. Huwa ammetta li fis-17 ta' Gunju 2005, huwa kien ottjena ic-certifikat tal-VRT b'dan il-mod irregolari fuq il-vettura tieghu Bedford Truck DAF 476, u dan ic-certifikat huwa wkoll mahrug minn Motor Test Services Limited. Huwa qal li dawn ic-certifikati kien igibhomlu Joseph Camilleri.

5. Mario Demanuele, impjegat ta' Motor Tests Services Limited, ammetta li kien hu li hareg ic-certifikat tal-VRT fuq il-vettura Land Rover LAW 657, minghajr mal-vettura giet ittestjata. Huwa qal li dan ma kienx kaz izolat, izda kienu jinhargu dawn ic-certifikati tal-VRT b'mod regolari, minghajr mal-vetturi ma jigu sottomessi ghat-testijiet relattivi. Hu qal li dan kien jaghmlu fuq l-istruzzjonijiet tal-imputata, il-principal tieghu.

6. Iz-zewg impjegati l-ohra ta' Motor Tests Services Limited, Anthony Mark Micallef u Melvin Zammit ukoll ammettew li kienu johorgu dawn ic-certifikati tal-VRT b'dan il-mod irregolari, fuq struzzjonijiet tal-imputata.

7. L-imputata innegat l-allegazzjonijiet li saru kontriha mill-impjegati taghha.

8. Il-Pulizija istitwiet proceduri kriminali kontra t-tlett impjegati Anthony Micallef, Melvin Zammit u Mario Demanuele ghal komplicita fil-hrug ta' certifikati foloz tal-VRT, u dawn ammettew l-imputazzjonijiet dedotti kontrihom, u gew ikkundannati b'sentenza ta' din il-Qorti diversament preseduta. Il-Pulizija istitwiet ukoll proceduri kriminali kontra Carol Camilleri u Bartolomeo Agius dwar l-istess reati, li wkoll ammettew l-imputazzjonijiet dedotti kontrihom, u gew ikkundannati b'sentenza ta' din il-Qorti diversament preseduta.

9. Il-Pulizija istitwiet ukoll proceduri kriminali kontra Joseph Camilleri dwar l-istess reati, li kienu ghadhom pendenti meta gew istitwiti dawn il-proceduri, u li pero gew decizi fil-mori ta' dawn il-proceduri, b'sentenza ta' din il-Qorti tas-17 ta' Gunju 2009, fejn gie misjub hati ta' komplicita sabiex xjentement saret dikjarazzjoni falza lil xi awtorita pubblika.

Konsiderazzjonijiet Dwar Htija

Kunsiderazzjoni Preliminari – L-Ammissibilita tal-Istqarrijiet tal-Imputata

Ghalkemm id-difiza ma ssollevat xejn fir-rigward, din il-Qorti thossha obbligata li tissolleva *ex officio* il-kwistjoni tal-ammissibilita taz-zewg stqarrijiet rilaxxati mill-imputata. Il-Qorti tqis li ghandha tiskarta l-istqarrijiet taghha u dak kollu li qalet lill-Ispettur Investigatur qabel l-interrogazzjonijiet, stante li dak iz-zmien il-ligi ma kienitx tippermetti li suspettat ikollu d-dritt li jikkonsulta avukat qabel l-interrogatorju, u dan konformi mas-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, deciza fit-12 ta' Jannar 2016 fl-ismijiet **Mario Borg vs Malta**.

Il-Meritu

Il-persuni fuq imsemmija telghu jixhdu f'dawn il-proceduri, u ikkonfermaw dak li huma qalu lill-Pulizija waqt l-interrogazzjoni, u dak li ammettew fil-kawzi rispettivi taghhom. Fir-rigward ta' Joseph Camilleri, dan ukoll xehed f'dawn il-proceduri, fejn qal li hu jiftakar kaz wiehed biss u cioe fejn Bartolemeo Agius ghaddielu l-log book tal-Land Rover LAW 657, u hu kien ghaddihom lil certu Emanuel Vella, li dak iz-zmien kien ufficjal tal-Pulizija, u kien dan Vella li tah ic-certifikat falz tal-VRT ghal din il-vettura mahrug mis-socjeta Motor Tests Services Limited.

Pero hlief ghat-tlett impjegati ikkundannati, u x-xhud Andrew Spiteri li kultant kien jaghmel xi xoghol ta' tester ghall-imputata, ix-xhieda l-ohra kollha jghidu li lill-imputata ma jafuhix u l-Pulizija Emanuel Vella, li jissemma mix-xhud Joseph Camilleri, ma ttellax jixhed u ghalhekk ma giex stabbilit xi ness bejn dan Emanuel Vella u l-imputata.

Madanakollu, mill-provi jirrizulta ampjament li mhux biss ic-certifikati tal-VRT ezebiti in atti tal-vetturi Land Rover LAW 657 u Bedford Truck DAF 476 huma foloz, imma mix-xhieda tat-tlett impjegati Anthony Micallef, Melvin Zammit u Mario Demanuele, jirrizulta li dawn kienu johorgu certifikati foloz tal-VRT fuq bazi regolari – medja xi hmistax (15) - ghoxrin

(20) certifikat bejniethom fil-gimgha – ghax kienu johorgu ic-certifikat minghajr mal-vettura tkun biss giet ispezzjonata jew ittestjata minn xi hadd minnhom. Huma t-tlieta jinsistu li dan kienu jaghmluh fuq ordnijiet tal-imputata, il-principal taghhom, li kienet ittihom il-log book tal-vetturi relattivi, sabiex setghu johorgu dawn ic-certifikati foloz, u li ma kienux jithallsu extra ghal dak li kienu jaghmlu.

Mix-xhieda ta' Jennifer Debono, rapprezentat tal-Employment Training Corporation, jirrizulta li Anthony Micallef gie impjegat mas-socjeta Motor Tests Services Limited fl-1 ta' April 2004, Melvin Zammit fit-2 ta' Jannar 2004 u Mario Demanuele fil-5 ta' Mejju 2003, u l-impjieg tat-tlieta li huma gie terminat fil-31 ta' Dicembru 2007. Huma t-tlieta xehedu li l-imputata bdiet tordnalhom johorgu dawn ic-certifikati foloz ftit xhur wara li bdew jahdmu. Dan ifisser li dawn it-tlett impjegati kienu damu johorgu dawn ic-certifikati foloz fuq bazi regolari ghal mill-inqas circa tlieta (3) jew erba' (4) snin.

Illum hija dottrina stabbilita fil-kamp penali, li ma hemmx bzonn li dak li jghid xhud li jkun komplici f'delitt jigi korroborat minn xhieda ohra, stante li jekk emmnut, dina wahidha hija bizzejjed ghas-sejbien ta' htija (ara Artikolu 639(4) tal-Kodici Kriminali). Din il-Qorti ma tara l-ebda raguni valida ghala ix-xhieda ta' dawn it-tlett impjegati ghandha tigi skartata jew mhux emmnuta.

L-imputata ma ressqet l-ebda prova sabiex tikkontradixxi l-istess, hlief li talbet lill-Prosekuzzjoni li tezebixxi il-fedina penali ta' dawn it-tlett imputati, kif effettivament sar. Minn dawn il-fedini penali jirrizulta li Mario Demanuele biss kellu fedina penali netta qabel dan l-incident, u fl-2013 ikkommetta r-reat li naqas li jirraporta lill-pulizija li sab telefon cellulari mitluf. Mark Anthony Micallef kien instab hati ta' ksur tal-ligijiet dwar zamma ta' armi tan-nar, kif ukoll ta' uzu ta' dokumenti foloz, u li ghamel dikjarazzjoni falza lil xi awtorita pubblika. Melvin Zammit kellu kundanna li kellu fil-pussess tieghu biljetti ta' flus Maltin falsifikati. Pero, fl-opinjoni kunsidrata ta' din il-Qorti, dawn il-kundanni precedenti ma jfissrux li Micallef u Zammit ma qalux il-verita f'dawn il-proceduri. Inoltre, ix-xhieda taghhom hija korroborata minn dik ta' Demanuele li kellu fedina penali netta, u li kien l-aktar wiehed li kien ilu impjegat mas-socjeta in kwistjoni.

Inoltre huwa rilevanti li mid-dokumenti tal-Employment Training Corporation jirrizulta li wara li l-impjieg taghhom it-tlieta gie terminat fil-31 ta' Dicembru 2007, huma t-tlieta regghu

gew impjegati b'effett mill-1 ta' Jannar 2008 mas-socjeta Gam Holdings Ltd, li ghandha l-istess indirizz tas-socjeta Motor Tests Services Limited. U minkejja dawn il-proceduri pendenti, b'effett mit-8 ta' Settembru 2008, huma t-tlieta regghu gew impjegati mas-socjeta Motor Tests Services Limited.

L-imputazzjonijiet dedotti kontra l-imputata jikkontemplaw komplicita f'diversi reati ta' falsifikazzjoni, u cioe dawk ikkontemplati fl-artikoli 183, 185(2), 187(1) u 188 tal-Kodici Kriminali. Din il-Qorti m'ghandhix dubbju li dawn l-imputazzjonijiet inghataw kollha bhala imputazzjonijiet alternattivi, u dan peress illi kull disposizzjoni tal-ligi tikkontempla kuncett legali separat ta' modalita kif jigi kommess il-falz.

Il-Prof. Anthony Mamo fil-ktieb tieghu **Notes on Criminal Law** jghid hekk fuq it-tema tal-falsita:[1] *"In all crimes of forgery of documents, the material element consists, as we have already said, in the counterfeiting or altering of the document. It is a fundamental rule in this matter that the object of the falsification must be the very writing itself.*

"Accordingly" – says Kenny (op.cit., p. 298) – "an instrument is not a forgery when it merely contains statements which are false, but only when it falsely purports to be itself that which it is not … … Thus a forgery is a document which not only tells a lie, but tells a lie about itself."

Italian writers express the same idea by saying that forgery must be in the "materialita della scrittura", i.e. the public or private writing in its external conditions as a document."

Fis-sentenza **Il-Pulizija vs. Paul Galea**, deciza fis-17 ta' Ottubru 1997, il-Qorti tal-Appell Kriminali (sede Inferjuri)[2] irriteniet hekk: *"(I)d-differenza bejn il-falz materjali u l-falz ideologiku kif spjegata mill-awturi giet deskritta b'dan il-mod: "filwaqt li fil-kaz tal-falz materjali d-dokument jigi ffalsifikat fl-essenza materjali tieghu, fil-falz ideologiku d-dokument ikun iffalsifikat biss fis-sustanza u cioe` fil-kontenut ideali tieghu (ara Antolisei, F., Manuale di Diritto Penale – Parte Speciale II (Giuffre`, Milano, 1986) p. 604). Fi kliem Manzini (Trattato, v. VI, n. 2296, p.829) ikun hemm falsita` materjali meta d-dokument ikun wiehed mhux genwin (jigifieri jew meta l-awtur apparenti ma jkunx l-awtur reali tad-*

[1] Ara fol. 160-161.
[2] *Per* Imhallef V. De Gaetano.

dokument jew meta d-dokument ikun issubixxa alterazzjonijiet wara l-formazzjoni definittiva tieghu), mentri fil-falz ideologiku, ghalkemm id-dokument ikun genwin 'non e` veridico, perche` colui che lo ha formato gli fa dire cose contrarie al vero'. Ghall-finijiet tad-dottrina in tema ta' falsita` ikun hemm dokument kull fejn hemm kitba, attribwibbli ghal persuna identifikabbli, liema kitba tkun tikkontjeni esposizzjoni ta' fatti jew dikjarazzjoni ta' volonta` (Antolisei, F., op. cit., p. 594). S'intendi, b'kitba wiehed ma jifhimx biss is-sinjali alfabetici, izda tinkludi dawk numerici, stenografici u anke kriptografici, basta li dik il-kitba tesprimi hsieb li jkun jiftiehem minn kulhadd jew minn certu numru ta' nies. Il-kitba f'dan is-sens tista' ssir kemm bl-id kif ukoll b'mezzi mekkanici, b'mezz indelibbli jew li jista' jithassar, u fuq kwalsiasi mezz li jista' jiehu, imqar temporaneament, il-messagg – karta, parcmina, injam, gebel, hadid, plastik, ecc."

Ma hemmx dubbju li l-fattispecje tal-kaz odjern jaqghu fil-parametri tar-reat kontemplat fl-artikolu 188 tal-Kodici Kriminali, u cioe l'hekk imsejjah falz ideologiku. Dan peress li c-certifikat tal-VRT li kienu johorgu dawn it-tlett impjegati, kien att awtentiku fih innifsu. Madanakollu, dan ic-certifikat kien jikkontjeni dikjarazzjoni falza jew jaghti taghrif falz. Konsegwentement, l-imputata tista' biss tinstab hatja ta' komplicita (billi hi kienet taghti l-ordnijiet lit-tlett impjegati) tar-raba' imputazzjoni dedotta kontra taghha, u se tigi illiberata mill-ewwel tlett imputazzjonijiet dedotti kontra taghha.

Pero mill-provi jirrizulta wkoll li l-imputata ikkommettiet dan ir-reat fil-perjodu operattiv ta' sentenza moghtija fil-5 ta' Gunju 2006 minn din il-Qorti (diversament preseduta) fejn giet illiberata bil-kundizzjoni li ma tikkommettix reat iehor fi zmien xahar. Mix-xhieda tat-tlett imputati jemergi car li bejn is-6 ta' Gunju 2006 u l-5 ta' Lulju 2006, huma kienu qeghdin johorgu certifikati tal-VRT foloz fuq istruzzjonijiet tal-imputata. Konsegwentement, il-hames imputazzjoni dedotta kontra l-imputata giet debitament ippruvata.

Kunsiderazzjonijiet dwar Piena

Mill-fedina penali aggiornata tal-imputata jirrizulta li l-unika kundanna li ghandha l-imputata hija fil-fatt din il-kundanna tal-5 ta' Gunju 2006 fejn instabet hatja tal-kontravvenzjoni li minghajr ma darbet jew sawwtet, heddet bil-gebel u bi hwejjeg ohra iebsa jew waddbithom lil zewgha.

Din il-Qorti hasbet fit-tul dwar kif ser titratta mal-imputata dwar il-piena. Huwa vera li l-imputata ghal diversi snin tat ordnijiet lit-tlett impjegati taghha sabiex jikkomettu reat kontra l-fiducja pubblika, u l-hrug tac-certifikati tal-VRT huwa intiz sabiex jipprotegi kemm lis-sewwieqa nfushom tal-vetturi, kif ukoll lis-socjeta in generali minn incidenti stradali jew ta' tip iehor, dovuti ghal fatt li l-vettura ma tkunx *"roadworthy"*. Din il-Qorti bl-ebda mod ma trid timminimizza l-gravita ta' dan ir-reat, anke tenut kont tal-fatt li dan kien reat kontinwat ghal numru ta' snin.

Min-naha l-ohra jirrizulta li ghalkemm l-imputata ghandha illum sittin (60) sena, l-unika darba li l-imputata xelfet difrejha mal-ligi kienet fi glieda kontra r-ragel taghha fejn ikkommettiet kontravvenzjoni. Ghalhekk, oggettivament piena karcerarja effettiva ma hijiex idonea fic-cirkostanzi ta' dan il-kaz. Pero, il-piena ta' multa, li hija wkoll kontemplata fl-Artikolu 188 tal-Kodici Kriminali tkun piena miti wisq, tenut kont tal-gravita tar-reat kontinwat kommess mill-imputata.

Pero, hemm kumplikazzjoni ghaliex ghal din il-kontravvenzjoni, l-imputata inghatat l-liberta kundizzjonata ta' xahar, u f'dawn il-proceduri, irrizulta li l-imputata ikkommettiet ir-reat kontemplat fir-raba' imputazzjoni matul dan ix-xahar. L-Artikolu 23(1) tal-Kapitolu 446 tal-Ligijiet ta' Malta jippreskrivi illi:

"(1) Jekk persuna li fil-kaz taghha jkunu saru xi sanzjoni komunitarja jew ordni ghall-liberazzjoni kondizzjonata, sussegwentement tinhareg fir-rigward taghha dikjarazzjoni ta' htija minn jew quddiem xi qorti dwar reat li jkun sar matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata, il-qorti –

(a) jekk tkun l-istess qorti li tkun ghamlet l-ordni ta' probation, l-ordni ta' servizz fil-komunità, l-ordni ta' probation u servizz jew l-ordni ghal liberazzjoni kondizzjonata, <u>tista'</u> tittratta lil dik il-persuna ghar-reat li dwaru tkun saret dik l-ordni b'kull mod li tista' tittratta lill-hati li kieku kien ghadu kemm gie dikjarat hati minn jew quddiem dik il-qorti ghal dak ir-reat; ... ..." (sottolinear ta' din il-Qorti)

Disposizzjoni sostanzjalment simili ghal dan l-Artikolu 23(1) tal-Kapitolu 446 kienet tezisti fl-Artikolu 10(1) tal-Kapitolu 152, liema Kapitolu huwa illum abrogat, u sostitwit bil-

Kapitolu 446.[3] L-Artikolu 10(1) tal-Kapitolu 152 kien gie interpretat fis-sentenza **Il-Pulizija v. Andrew Buhagiar** deciza mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-16 ta' Gunju 1999, fejn gie ritenut illi: *"L-usu tal-kelma sottolineata "tista" – "may" fit-test ingliz – ma jfissirx li dik il-Qorti ghandha xi ghazla fis-sens li tista' tittratta ma' dik il-persuna u tista' ma titrattax maghha, kif donnu ried ifisser l-abbli difensur tal-appellat. Il-Kap. 152, infatti, anqas biss jikkontempla l-possibilita li dik il-Qorti taghzel li ma titrattax mal-persuna li tkun kisret l-ordni ta' probation jew ta' liberazzjoni taht kondizzjoni. Il-kelma "tista'" f'dan il-kuntest tfisser biss li dik il-qorti jkollha s-setgha li tittratta ma' dik il-persuna bl-istess mod daqs li kieku dik il-persuna tkun ghadha kif giet misjuba hatja quddiem dik il-qorti. Ghalhekk, kemm fil-paragrafu (b) tas-subartikolu (1) tal-Artikolu 10, kif ukoll fil-paragrafu (a) tal-istess subartikolu, il-kelma "tista" fl-espressjoni "tista' tittratta ma' dik il-persuna" tfisser li l-qorti li tkun ghandha tittratta ma' dik il-persuna."*[4] (sottolinear dik il-Qorti).

Fl-opinjoni ta' din il-Qorti, din l-interpretazzjoni li l-Qorti ta' l-Appell Kriminali tat lill-Artikolu 10(1) tal-Kapitolu 152, ghandha tapplika bl-istess mod fl-interpretazzjoni ta' l-Artikolu 23(1) tal-Kapitolu 446, li kif diga inghad huwa sostanzjalment simili.[5] Fil-kaz odjern, il-liberta kondizzjonata giet imposta fuq l-imputata mill-Qorti tal-Magistrati (Malta), u konsegwentement din il-Qorti hija obbligata li tittratta mal-imputata kif jipprovdi l-Artikolu 23(1)(a) tal-Kapitolu 446 tal-Ligijiet ta' Malta.

Kif diga inghad, bis-sentenza tal-5 ta' Gunju 2006, l-imputata instabet hatja ta' kontravvenzjoni kontra l-persuna ta' zewgha, u inghatat il-liberta kondizzjonata ghal zmien

---

[3] L-artikolu 10(1) tal-Kapitolu 152 kien jippreskrivi hekk: *"Jekk persuna li fil-kaz taghha jkun gie maghmul ordni ta' probation jew ordni ghal liberazzjoni taht kondizzjoni tigi 'l quddiem misjuba hatja minn jew quddiem xi qorti ta' reat maghmul matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu tal-liberazzjoni taht kondizzjoni, il-qorti –*
(a) jekk tkun l-istess qorti li kienet ghamlet l-ordni tal-probation jew l-ordni ta' liberazzjoni taht kondizzjoni tista' tittratta ma' dik il-persuna ghar-reat li ghalih l-ordni gie maghmul b'kull mod li bih kienet tkun tita' titratta maghha kieku kienet ghadha kif giet dikjarata hatja minn jew quddiem dik il-qorti ghal dak ir-reat;
(b) jekk tkun qorti differenti, ghandha tibghat lil dik il-persuna quddiem il-qorti li minnha l-ordni ta' probation jew l-ordni ghal liberazzjoni taht kondizzjoni kien maghmul u dik il-qorti ghandha, malli jkun prattikabbli iggieghel lil dik il-persuna li tidher jew tingieb quddiemha u fuq prova ghas-sodisfazzjoni tal-qorti tad-dikjarazzjoni ta' htija dwar ir-reat l-iehor tista' tittratta ma' dik il-persuna ghar-reat li ghalih l-ordni kien gie maghmul b'kull mod li bih kienet tista' tittratta maghha kieku kienet ghadha kif giet misjuba hatja ghal dak ir-reat minn jew quddiem dik il-qorti."
[4] Ara fl-istess sens is-sentenza **Il-Pulizija v. Raymond Callus** deciza mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fl-10 ta' Dicembru 2001.
[5] Ara wkoll fl-istess sens is-sentenza **Il-Pulizija v. Duranovic Coreschi** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali fl-14 ta' Settembru 2011.

xahar. Ghaldaqstant, din il-Qorti hija obbligata li tinfliggi piena fuq l-imputata ghal din il-kontravvenzjoni li taghha instabet hatja fis-sentenza fis-sentenza imsemmija.

Konsegwentement, is-subincizi (2) u (3) ta' l-Artikolu 23 tal-Kapitolu 446[6] jipprojbixxu lil din il-Qorti milli tpoggi lill-hatja taht sanzjoni komunitarja, filwaqt li l-Artikolu 28A(7)(c) tal-Kodici Kriminali[7] jipprojbixxi lil din il-Qorti milli timponi sentenza sospiza. Dan ifisser li fl-opinjoni tal-legislatur, il-piena idoena f'kazijiet simili ghandha tkun dik ta' prigunerija effettiva.

Pero wiehed irid izomm quddiem ghajnejh li ir-reat li ghalih l-imputata inghatat il-liberta kundizzjonata kienet kontravvenzjoni, u li dan hu l-uniku reat li tieghu instabet hatja f'hajjitha. Inoltre mix-xhieda u r-rapport tal-Ufficjal tal-Probation Marilyn Formosa jirrizulta li jekk tinghata sentenza ta' prigunerija effettiva, hemm ir-riskju li l-imputata titlef il-licenzja tax-xoghol taghha ghaliex hi ghadha tmexxi n-negozju tal-garaxx fejn isiru t-testijiet tal-VRT. Din hija problema ghaliha minhabba li hija tiddependi ghal ghajxien taghha fuq dan l-impjieg. Huwa vera, li l-hatja missha qieset il-konsegwenzi tal-agir taghha qabel ma ddecidiet li tikkommetti r-reat li tieghu instabet hatja b'din is-sentenza, pero min-naha l-ohra l-piena ghandha tkun ikkalibrata u proporzjonata. Mir-rapport tal-Ufficjal tal-Probation jirrizulta wkoll li l-hatja hija idonea sabiex twettaq xoghol fil-komunita.

Tenut kont tas-suespost, u wara li din il-Qorti irriflettiet fit-tul, hija waslet ghall-konkluzjoni li dawn huma cirkostanzi specjali u straordinarji ghandhom iwasslu ghall-applikazzjoni ta' l-Artikolu 21 tal-Kodici Kriminali.

---

[6] L-Artikolu 23(2) jippreskrivi illi: *"Bla hsara ghad-disposizzjoni tas-subartikolu (3), meta persuna tigi ttrattata ghar-reat li dwaru tkun tqeghdet taht probation b'ordni ta' servizz fil-komunità, jew b'ordni ta' probation u servizz jew tkun giet kondizzjonalment liberata, jew il-qorti ma tkunx tista' tqieghed lill-hati taht sanzjoni komunitarja jew taghmel ordni kif provdut fl-artikolu 22(1)."*
L-Artikolu 23(3) jippreskrivi illi: *"Is-subartikolu (2) m'ghandux japplika meta r-reat maghmul matul il-perjodu ta' probation jew matul il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata u li dwaru l-persuna sussegwentement tigi dikjarata hatja , jkun kontravvenzjoni jew ikun delitt ta' omicidju involuntarju, jew offiza involontarja fuq il-persuna, jew hsara involontarja fuq il-proprjetà."*

[7] L-Artikolu 28A(7)(c) jippreskrivi illi: *"Ordni bis-sahha tas-subartikolu (1) ma ghandux isir f'xi wiehed mill-kazijiet li gejjin - ... ...*
(c) meta r-reat ikun sar fil-perijodu ta' probation jew ta' liberazzjoni taht kondizzjoni skond l-Att dwar il-Probation."

Konkluzjoni

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti:

1. issib lill-imputata mhux hatja tal-ewwel tlett imputazzjonijiet dedotti kontra taghha u qed tilliberaha minnhom;

2. wara li rat l-Artikoli 18, 42(a), 43 u 188 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, issib lill-imputata hatja tar-raba' imputazzjoni dedotta kontriha, u bl-applikazzjoni tal-Artikolu 21 tal-istess Kapitolu 9, u tenut kont tac-cirkostanzi kollha tal-kaz, il-Qorti tikkundannaha ghal piena karcerarja ta' sentejn prigunerija, li fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet fuq maghmula qeghda tigi sospiza ghal perjodu ta' erba' (4) snin mil-lum, ai termini tal-Artikolu 28A(1) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

3. A tenur ta' l-Artikolu 28G tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, b'zieda ma' din is-sentenza sospiza, il-Qorti qed tqieghed lill-hatja taht Ordni ta' Supervizjoni ghal zmien sentejn mil-lum, bil-kundizzjonijiet stretti li qed jigu imposti fuqha skond l-Ordni ta' Supervizzjoni hawn annessa, u li ghandha tifforma parti integrali minn din is-sentenza.

4. Inoltre a tenur tal-Artikolu 28G(1A) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, il-Qorti qieghda, tqieghed lill-hatja taht Ordni ta' Servizz fil-Komunita, kif imfisser fl-Artikolu 11 tal-Kapitolu 446 tal-Ligijiet ta' Malta, billi taghmel xoghol bla hlas ghal tlett mitt (300) siegha f'dak il-post u skont l-arrangamenti li jsiru mill-Ufficcju tal-Probation u Parole, bl-approvazzjoni ta' din il-Qorti, u bil-kundizzjonijiet l-ohra indikati fl-istess Ordni hawn annessa, u li ghandha tifforma parti integrali ta' din is-sentenza.

5. Il-Qorti wissiet lil hatja bi kliem car il-konsegwenzi jekk hija tikkommetti reat iehor punibbli bi prigunerija matul dan il-perjodu operattiv ta' din is-sentenza sospiza jew jekk tonqos milli ssegwi xi wahda mill-kundizzjonijiet stipulati fl-Ordni ta' Supervizjoni jew jekk tonqos li tikkonforma ruhha mal-Ordni ta' Servizz fil-Komunita.

6. Inoltre, in vista tal-fatt li din il-Qorti sabet lill-imputata hatja tar-raba' imputazzjoni, u cioe li kisret il-kundizzjonijiet tal-ordni ghal liberazzjoni kondizzjonata tal-5 ta' Gunju 2006, maghmula mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali, din il-Qorti qeghda, a tenur tal-Artikolu 23(1)(a) tal-Kapitolu 446 tal-Ligijiet ta' Malta, tittratta mal-hatja ghall-imputazzjoni li dwarha hija kienet tpoggiet taht tali ordni, daqs li kieku ghadha kemm giet dikjarata hatja minn jew quddiem din il-Qorti ghal dik l-imputazzjoni, u filwaqt li ghal kull buon fini tikkonferma l-htija fir-rigward tal-imsemmija imputazzjoni, tirrevoka l-ordni ghal liberazzjoni kondizzjonata maghmula bis-sentenza msemmija, u wara li rat l-Artikolu 339(1)(b) tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, u l-Artikolu 22 u 23 tal-Kapitolu 446 tal-Ligijiet ta' Malta tikkundanna lill-hatja ghal piena ta' ammenda ta' hamsin Euro (€50.00), li ghandha tithallas minnufih, u fin-nuqqas ghandha tigi konvertita fi prigunerija skond il-ligi.

Il-Qorti tordna li kopja ta' din is-sentenza u tal-ordnijiet moghtija fiha ghandha tigi notifikata lid-Direttur tal-Probation u Parole.

Magistrat

Robert Bugeja
Deputat Registratur